

Milá paní Lenko,

v životě jsem napsal leccos, ale ani jednu divadelní kritiku. Nenapišu ji ani tentokráte, prosím, abyste se spokojila se spíše jen jakoby soukromým dopisem, v němž se Vám pokusím své dojmy z Všeho Girolóna, zformulovat jen pro Vás a pro Vašeho muže cosi jako své názory na celé Vaše počínání.

Bylo mi sympatické už na základě toho, co jste mi o něm říkala, respektive: co jsem se o něm navíc dočetl z materiálů, které jste mi dala k překladu z ruštiny a k přečtení v němčině a ve francouzštině a italštině (kde jsem ovšem rozuměl jen zčásti a jen nečemu). Plně jsem Vám přitakal, když jsem tuším předloni shlédl Vaše představení v Lysolajích. Už proto, že jsem tam musel jet autobusem, tak trochu jako na venkov, že Vaše šapitó (či spíše šapitíčko) stálo na pokraji půvabného údolíčka jménem Housle, na něž mám dávné příjemné vzpomínky. Ale i proto, že představení se na základě ústního sdělení o nějaký čas odkládalo, že návštěvníci se pomalu scházeli a že pak následovalo to postupné umístování diváků podle velikosti a stáří – prostě, že to všechno bylo jiné než v normálním divadle, mělo srdečný, sousedský ráz v tom nejlepším slova smyslu.

Už na tom všem bylo totiž víc než patno, že jste se ve své distanci od běžných divadelnických konvencí neomezili jen na distanci od kamenných divadel, která se teď ústně, méně už v praxi, hodně nosí, ale že nemáte nic společného ani s momentální módou deformovat cizí divadelní texty, být prostě mnohem chytřejší než Shakespeare, Ibsen, Čechov, případně Stroupežnický, Mrštíkové, Jirásek, Šrámek, atd. (Aby nebylo mýlky: chápu, že klasika, ať už světová nebo domácí, se dnes hraje poněkud jina, než ji hrál dejme tomu Kvapil, že se často klade důraz na jiné stránky původního textu prostě proto, že doba a publikum jsou jiní – tak jak to dělal E.F. Burian, Radok, Krejča s Krausem, kteří ovšem nezkracovali, nemistrovali autora, ale jen ho seriózně a odpovědně domýšleli a dotahovali. Proti myslí je mi však absolutní deformování původního textu, extravagance, jež jsou dnes běžné a málem povinné.)

Ale abych se vrátil k Vám. Vy nevedete namyšlenou polemiku s klasiky, ani nedemonstrujete, že máte větší ambice než televizní seriály. Vy se prostě vracíte k pravděpodobně prvotním formám divadla, vlastně ne divadla, ale toho, co asi nemá přesné pojmenování, ale co představovali jaculátoři, skomoroši, potulní komedianti, šaškové v cirkusech, i na královských dvorech, ale do jisté míry i rané obrozenecké divadlo u nás a pak i venkovští ochotníci. Jestliže ovšem tam – zejména u ochotníků, jak já je zažíval ještě koncem první republiky v české menšině v pohraničí a za Protektorátu v malém východočeském městečku – nadšení jednoznačně převažovalo nad uměním, Vy samozřejmě obdobné nadšení a navíc vysokou profesionlitu. Dokonce nejen běžně činohereckou, ale i ryze komediantskou, žongléřskou, vlastně i pěveckou, dechařskou i gymnastickou. Nehovoře o tom, že jste zároveň autory představení a obstaráváte si všechny provozní i technické náležitosti kolem představení, že v tom ohledu jset mnohem víc než pouhý Gesamtkunstwerk, sami a jediní ve dvou děláte vlastně totéž, co jinde snad desítky lidí. A právě tak nehovoře o tom, že jste se tak odsoudili k příjmům asi neskonale slabším než plynou i velmi průměrným Vaším kolegům ani ne tak z působení na jejich mateřských scénách jako z „hostování“ v televizi ze zájezdů na venkov, kde tamnímu plebsu předvádějí i to, co by obrazovka či ani druhořdá jeviště v metropoli přece jen nesnesla.

Z toho všeho snad jasně plyne, že Girolón má mou nejvřelejší sympatii a vzbuzuje můj hluboký respekt nejen z uměleckého, ale z sand ještě víc z lidského, etického hlediska. S mírnou – a velikonočním časem podmíněnou nadsázkou – připomínáte mi apoštoly. Však také „přední kněží a zákoníci“ divadelního světa Vám až na vyjímky netleskají, Piláti (jako Pro Helvetia) dávají od Vás raději ruce pryč, za to dovedete zaujmout, potěšit, dojmout lidi čistého srdce a neoblblé dnešní dobou, caparty předškolního věku počínaje a dospěláky třeba i přes osmdesát, konče. Materiálně Vám není co závidět, lidsky co závidět obdivovat je možno dost.

A teď k Vašemu nejnovějšímu představení na Pankráci. Samozřejmě i tady milá a účinná byla ta nekonvenční atmosféra před představeví a při něm. Samo představení se sice navenek skládalo ze zdánlivě relativně samostatných scének a výstupů, ve skutečnosti mělo však silnou spodní linii. Neumím Vám ji přesně popsat, poněvadž pro už špatný sluch jsem ne všechno bezpečně slyšel a pro už chabou paměť si mnohé důležité detaily přesně nepamatuji, ale tu nepochybnou vnitřní soudržnost, danou nejspíše něčím, co bych nazval dobře promyšlenou a zacílenou koncepčností až filosofií Girolónu jsem bezpečně vnímal a registroval. A pak ta realizace. Např. Začínáte trubením. Samo o sobě to jistě není nic originálního – dělá to asi každý – velký i malý – cirkus. Jenže je tu jedna důležitá ozvláštňující podrobnost: na menší nástroj trubí On, na větší hude příslušnice křehčího pohlaví. Anebo Labutí výstup: kostýmy nutně poněkud rozemějí, ty tři labutě na jednom těle v druhé polovině výstupu jsou komické, zároveň ale tu je ustavičně přítomna lyrika, a to nejen v lyrickém textu ale i v jeho podání. V úhrnu: nanejvýš osobitá z dávného nejen divadelnického toposu vycházející scéna: Labuť a lovec, přičemž Labuť není vždy obětí, ale i tak trochu a snad i bezděky Vládce. O ekvilibristických kouscích jsem se už zmiňoval: co do počtu by jich možná mohlo být i trochu méně, ale samy jsou vesměs brilantní ať se odehrávají s míčky kroužky, ale i s tak „nebezpečným“ nástrojem jako je sekyra či kudla na temeni hlavy. Podobně je tomu s fackami a kopanci, zřejmě nezbytnou součástí cirkusácké složky i Vašich představení. Jenže u augustů, jež si připomínám z těch nemnoha opravdových cirkusů, jež jsem kdy shlédl, u Vás daleko zřetelněji vystupuje jejich hravá podstata, není tu ani stopa po vulgárním násilí, ale mají málem poetický přídech. A pak třeba ty figurky klouzající po laně, to ustavičné střídání výstupů na scéně s tutlanými ději za vlnící se portiérou. Je v tom trochu tajemno, hodně vlídné komiky – něco, co se jistými složkami líbí především dětem a poněkud jinými složkami zas nám odrostlejší, zaměřuje se na naivitu, jež trochu trvá od dětství v každém člověku, a nepodceňuje potenciální inteligenci předškoláčků.

Jsem si vědom, že má reference postrádá soustavnosti, že to je sled až přespříliš volně plynoucích postřehů a dojmů, nikoli takový intelektuální výkon jakého je schopen rozum pana doktora Krause. Ale představení se mi líbilo. Jsem rád, že jste mi umožnila již podruhé Váš Girolón vidět, a doufám, že ještě nějaký zas na nějaké loučce apod. Budu s to shlédnout. A to is tak vděčným a zajímavým publikem.

Zdraví Jiří Honzík.

Autor je literární vědec, rusista, překladatel z ruštiny a němčiny.